

ИНТЕРВЈУ - Војислав Коштуница, председник Демократске странке Србије о ефектима одлуке Генералне скупштине Уједињених нација, статуту Војводине и о деловању његове партије у новим околностима

Аутор: Сафета Бишевац

Када сте уверени у исправност свог става да је једнострана независност противправна, онда не тражите мишљење од Међународног суда које је саветодавно и необавезујуће, већ тужите један број држава борећи се за пресуде које су обавезујуће. Пошто, нажалост, Србија није у овом тренутку урадила оно што је за њу најбоље и тужила један број држава, бојим се да ће се остварити најаве нових признања и суседних и удаљенијих држава, каже Војислав Коштуница, председник Демократске странке Србије у одговору на питање шта Србија добија новом одлуком Генералне скупштине и да ли ће тражење мишљења Међународног суда правде спречити најаве Црне Горе и Македоније, али и неких даљих држава, да ће признати независност Косова.

Дуго вас није било у јавности, а у последње време се углавном бавите Предлогом статута Војводине. Да ли заиста страхујете од одвајања Војводине? Већину тамо чине Срби, а за отцепљење се не залажу ни странке мањина.

- Оно што привлачи моју пажњу јесте несагласност многих одредби статута Војводине са Уставом Србије. Не улазећи у мотиве писаца самог статута, из предложеног текста се може извући закључак да то води дезинтеграцији Србије. То је оно на што указујем и то је крајње објективна ствар. У предложеном статуту имате елемената државности Војводине и неуставних одредби. Просто је невероватно да се приступи једном таквом послу а да статут врви од неуставности. Ово што износим није само моја примедба већ и других, укључујући и неке моје политичке неистомишљенике, који текст посматрају чисто правно. Указују, рецимо, да текст статута у многим одредбама пробија уставни оквир или да у њему има пуно спорних места. Па онда набрајају. На тај исти начин је и ДСС кроз своју правну анализу набројала неуставне одредбе у статуту, и предложила свој нацрт статута који је у сагласности са Уставом.

Посматрано политички, да ли се ви плашите одвајања Војводине?

- Полазим од тога да у Предлогу статута владајуће коалиције има елемената државности Војводине и самим тим противуставних одредби. Поставља се питање зашто се намерно прави статут за који предлагач зна да није сагласан са Уставом Србије. Тиме се свесно подрива правни поредак земље и отвара питање дезинтеграције Србије. Веома је опасно када се у правни поредак државе унесу неуставни елементи, јер су онда по правилу последице дугорочне и временом се стварају и продубљују све већи проблеми. То смо једном већ имали са Уставом из 1974. године.

Када је формирана Влада Србије ДСС је оценила да је у питању гажење изборне воље грађана, да су владу формирали страни амбасадори и тајкуни и да неће дуго трајати. Да

би влада пала, неко треба да је обори. Да ли опозиција има снаге за то? Посебно након подела у најјачој СРС?

- Имамо владајућу коалицију за коју ниједан грађанин није гласао. Ниједан бирач СРС није био за коалицију са ДС, нити бирач ДС за коалицију са СРС, ту су и све друге комбинације, Г17 плус, Лиге социјалдемократа Војводине... Све те странке су пре избора ставиле јасно до знања с ким неће. Оне су изашле пред своје бираче с одређеним обећањем, које су прекршили самим тим што су направили једну врсту неприродне коалиције. С друге стране, како су нашироко медији писали, у стварању владе учествовали су и страни амбасадори и тајкуни. Они су сами говорили о процесу стварања владе, амбасадори који су се појављивали у јавности, оцењивали су и указивали које су странке подобне које нису. Што се тиче саме опозиције, имамо једну велику странку, СРС, у којој је дошло до поделе. Та подела, као и неспособност владајуће коалиције, њена ширина, хетерогеност, неефикасност, начин на који је настала за земљу нису корисне. Просто зато што стабилност институција једне државе почива на одређеној стабилности политичких странака. Уколико те стабилности нема, онда саме институције не могу да буду стабилне и то се најбоље види кроз рад или нерад Владе, Скупштине Србије, кроз све унутрашње процесе... Наравно, као што знате владе и настају и престају, руше се, не само деловањем опозиције него и својим сопственим деловањем.

Да ли је ДСС ближа сарадњи са СРС или странком Томислава Николића?

- Ми смо сарађивали са СРС као опозиционом странком у одређеним оквирима, не одустајући од наше политике. Када су се појавили проблеми у СРС, ми смо једноставно рекли да нећемо у то да се мешамо. Због тога је ДСС пре свега усредсређена на своју политику. Наша тема је Влада, а не опозиционе странке и односи међу њима.

По Николићу, један од разлога његовог незадовољства јесте тај што је Шешељ вас радије видео на месту премијера него њега. Ко вам је онда ближи, Шешељ или Николић?

- У тренутку вођења разговора о формирању владе пошло се од процене, имајући у виду моје претходно искуство и способност да међу различитим странкама направим компромис, да би то било најбоље решење. То нема везе са унутрашњим односима у СРС, ни мом према сада подељеној СРС, ни са Шешељем или Николићем.

Да ли, с обзиром на претходно искуство, можете у ближој будућности да замислите сарадњу са ДС?

- Разишли смо се по врло важним питањима везаним за однос према територијалном интегритету Србије и европским интеграцијама. Ми смо сматрали да пре потписивање и ратификације ССП треба са ЕУ разјаснити питање територијалног интегритета. Чланство у ЕУ подразумева партнерски однос, а многе земље су са Бриселом годинама водиле преговоре због неких економских питања, Хрватска због риболова, Словенија због имовине Италијана, а ми нисмо ни због територијалног интегритета земља. Сад се помиње и једнострана примена Привременог споразума. Дошло је до разлике и у неким

другим стварима, што значи да ми имамо супротстављене политике.

Када имате тако различите политике, сарадња није могућа. Ми са ЕУ имамо добре економске односе, али очигледно и политички спор. Постоји озбиљна могућност да нови услови за наставак европских интеграција буде најпре прихватање Еулекса, а онда и нови услов успостављање добросуседских односа са Косовом. Време је да размислимо и наступимо као неке друге земље. Норвешка је, на пример, због својих интереса два пута на референдуму одбила да приступи ЕУ. Као што Норвешка има низ економских аранжмана са ЕУ и Србија треба да настави економско повезивање са ЕУ без обзира на то што имамо озбиљан политички спор са Бриселом.

Норвешка има и нафту, а ми немамо.

- Имамо нешто што је вредно као та норвешка нафта - Косово. Не само због традиције и идентитета, већ, ако хоћете, и чисто економски да посматрамо ствари. Преко тога не сме да се пређе. Ако се око Косова споримо са ЕУ, те ствари треба разјаснити. Са ЕУ можемо и треба економски да сарађујемо, али политички проблем око Косова треба да разјаснимо. Поред тога, нисмо ми просјак који држи лончић испред себе и чека неку милостињу и помоћ. Ваљда можемо и сами својим снагама и сарађујући економски са свим земљама укључујући и чланице ЕУ да се развијемо. Право је питање зашто је влада зауставила неколико крупних економских пројеката?

Кад помињете економију, да ли је Влада могла да тражи за НИС више од 400 милиона?

- Реч је о сложеном и целовитом аранжману. Тај аранжман доноси Србији много више од 400 милиона. Србија је могла више да тражи за НИС да нема другог дела - изградње магистралног гасовода. Те ствари су повезане и ако се можда у делу око НИС нешто губи, у збиру се много више добија. Замислите да гасовод заобиђе Србију.

У два наврата сте били председник владе. Већина аналитичара и медија ни ДСС ни вама не предвиђају светлу политичку будућност. Можете ли да замислите да се вратите на власт?

- ДСС се бори пре свега за своју политику. Ми политику нисмо мењали ни када смо у опозицији, ни када смо били на власти. Остаћемо привржени тој политици и то је најважније. Земља је пред великим искушењима. Не може се пренебрегнути чињеница да талас економске кризе неће заобићи Србију. Та криза је много дубља него што се у почетку помишљало, а актуелна влада је неколико пројеката „задавила“ или је на путу да задави, концесију за аутопут, на пример. Питање да ли ћемо у општој беспарци наћи инвеститора за аутопут Хоргош - Пожега. Имали смо добру понуду Аерофлота за ЈАТ и то је због неблаговременог, односно неодговорног деловања пропало. Питање је како ће ићи реализација енергетског споразума. На те ствари ћемо указивати из улоге опозиције.

Читаоци Политике ће пресудити

ДСС је реаговала на смену Љиљане Смајловић. Многи тврде да је она отишла као што је и дошла, ви сте је именовали, дошла нова влада и сменила. Шта је онда спорно?

- Несумњиво да се медијска ситуација у Србији погоршава. Када је реч о Политици, то је новина која има дугу традицију. Политика је последњих година била модерна новина, потпуно отворена за најразличитија мишљења, међу којима је било много критичара владе. Мислим да ће најбољи суд шта је Политика била до сада и шта ће бити убудуће дати читаоци. Они су најмеродавнији суд.

Доследно бранимо европске вредности

Критикујете западне амбасадоре, шта је са руским амбасадорима и званичницима? Један је говорио на вашем предизборном скупу. Зар и то није мешање у унутрашње ствари?

- Русија и руски амбасадор су само утицали на одбрану Косова. Нису се мешали у наше унутрашње ствари. На нашој конвенцији априла 2008. је говорио Константин Косачов, председник спољнополитичког одбора Думе из партије Јединствена Русија са којом имамо споразум о сарадњи. Да је то мешање, онда би било мешање и када се на предизборним скуповима неких других странака обрате функционери Социјалистичке интернационале. На нашој конвенцији у јануару 2007. се видео поруком обратио и Вилфред Мартенс, председник Европске народне партије, коалиције странака десног центра, којој и ми припадамо.

Нисте пред избацивањем?

- Не, зашто? ДСС је једна од најдоследнијих бранилаца европских вредности, што подразумева равноправне односе међу државама и поштовање начела владавине права.